Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (kuudes jaosto)

5 päivänä syyskuuta 2019*

Ennakkoratkaisupyyntö – Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 99 artikla – Työntekijöiden vapaa liikkuvuus – Yhdenvertainen kohtelu – SEUT 45 artikla – Asetus (EY) N:o 883/2004 – 4 artikla – Työskentelyjäsenvaltion ja kolmannen maan välinen sosiaaliturvasopimus – Perhe-etuudet – Soveltaminen rajatyöntekijään, joka ei ole sopimuksen osapuolena olevan valtion kansalainen eikä asukas

Asiassa C-801/18,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka conseil supérieur de la sécurité sociale (ylin sosiaaliasioiden tuomioistuin, Luxemburg) on esittänyt 17.12.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 19.12.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

EU

vastaan

Caisse pour l'avenir des enfants,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. Toader sekä tuomarit A. Rosas (esittelevä tuomari) ja M. Safjan,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian perustellulla määräyksellä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 99 artiklan mukaisesti,

on antanut seuraavan

määräyksen

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 45 artiklan, Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annetun

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/38/EY (EUVL 2004, L 158, s. 77) ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (EUVL 2004, L 166, s. 1) 4 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat EU ja Caisse pour l'avenir des enfants (Lasten tulevaisuus -kassa, Luxemburg) ja jossa on kyse siitä, että viimeksi mainittu on kieltäytynyt myöntämästä perheavustuksia EU:n lapselle, joka asuu äitinsä kanssa kolmannessa maassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Vuoden 1965 sosiaaliturvasopimus

3 Luxemburgin suurherttuakunnan ja Brasilian yhdysvaltojen välisen sosiaaliturvasopimuksen, joka on allekirjoitettu 16.9.1965 Rio de Janeirossa (Mémorial A 1966, s. 621), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian tosiseikkoihin (jäljempänä vuoden 1965 sosiaaliturvasopimus), 1 artiklassa määrättiin seuraavaa:

”Tämän sopimuksen tarkoituksena on säännellä yhdenvertaisesti sopimusosapuolten kansalaisten sosiaaliturvaa.”

4 Kyseisen sopimuksen 2 artiklassa määrättiin seuraavaa:

”Sopimusta sovelletaan sairaus-, äitiys-, työkyvyttömyys-, vanhuus-, kuolemanvara- ja työtapaturmavakuutuksiin sekä perheavustuksiin (lukuun ottamatta maksuihin perustumattomat synnytysetuudet).”

5 Mainitun sopimuksen 3 artiklan 1 kappaleessa määrättiin seuraavaa:

”Kummankin sopimusosapuolen kansalaisiin, jotka työskentelevät tavallisesti jommankumman sopimusosapuolen alueella, sovelletaan kyseisen sopimusosapuolen lainsäädäntöä.”

6 Saman sopimuksen 4 artiklassa määrättiin seuraavaa:

”Jonkin sopimusosapuolen kansalaiset, joilla on oikeus rahana maksettaviin etuuksiin, saavat kyseiset etuudet kokonaisuudessaan ja rajoituksetta niin kauan kuin he asuvat jommankumman sopimusosapuolen alueella.”

Asetus N:o 883/2004

7 Asetuksen N:o 883/2004 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Henkilöillä, joihin tätä asetusta sovelletaan, on samat jäsenvaltion lainsäädännön mukaiset etuudet ja velvollisuudet kuin kyseisen jäsenvaltion kansalaisilla, jollei tässä asetuksessa toisin säädetä.”

Luxemburgin oikeus

8 Luxemburgin suurherttuakunta hyväksyi vuoden 1965 sosiaaliturvasopimuksen 12.7.1966 annetulla lailla (Mémorial A 1966, s. 620).

9 Sosiaaliturvalain (code de la sécurité sociale) 269 §:n, jonka otsikko on ”Myöntämisedellytykset”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Perheavustuksia ovat oikeutettuja saamaan tässä luvussa säädetyin edellytyksin

a) omalta osaltaan kaikki lapset, jotka asuvat tosiasiallisesti ja jatkuvasti Luxemburgissa ja joilla on siellä laillinen kotipaikka;

b) perheenjäsentensä osalta sovellettavan kansainvälisen asiakirjan mukaisesti kaikki henkilöt, joihin sovelletaan Luxemburgin lainsäädäntöä ja jotka kuuluvat yhteisön asetusten tai jonkin muun sellaisen Luxemburgin sosiaaliturvan alalla tekemän kahdenvälisen tai monenvälisen asiakirjan soveltamisalaan, jossa määrätään perheavustusten maksamisesta työskentelymaan lainsäädännön mukaan. Henkilön perheenjäsenenä pidetään lasta, joka kuuluu kyseisen henkilön perheeseen (groupe familial), sellaisena kuin se on määritelty 270 §:ssä. Tässä laissa tarkoitettujen perheenjäsenten on asuttava maassa, jota kyseessä olevat asetukset tai asiakirjat koskevat.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

10 EU, joka on Ranskassa asuva ja Luxemburgissa työskentelevä Portugalin kansalainen, jätti 8.12.2015 Caisse nationale des prestations familialesille (valtion perhe-etuuskassa, Luxemburg) (josta on tullut Caisse pour l'avenir des enfants) perheavustuksia koskevan hakemuksen sellaisen lapsensa osalta, joka asuu äitinsä kanssa Brasiliassa.

11 Caisse pour l'avenir des enfants hylkäsi tämän hakemuksen 6.6.2016 tekemällään päätöksellä sillä perusteella, ettei EU kuulu sosiaaliturvalain 269 §:n 1 momentin b kohdan soveltamisalaan, koska hän ei ole Brasilian tai Luxemburgin kansalainen, minkä vuoksi vuoden 1965 sosiaaliturvasopimusta ei sovelleta häneen.

12 Conseil arbitral de la sécurité sociale (sosiaaliasioiden välitystuomioistuin), jossa EU nosti kanteen, hylkäsi kyseisen kanteen perusteettomana 7.7.2017 antamallaan tuomiolla. Se katsoi, ettei EU:n lapsella ollut oikeutta perheavustuksiin hänen itsensä osalta, koska hän ei asu tosiasiallisesti ja jatkuvasti Luxemburgissa, hänen äitinsä, johon ei sovelleta Luxemburgin lainsäädäntöä, perheenjäsenenä eikä hänen isänsä, joka ei kuulu vuoden 1965 sosiaaliturvasopimuksen soveltamisalaan, perheenjäsenenä, koska hän ei ole Luxemburgin eikä Brasilian kansalainen, eikä pelkästään rajatyöntekijän aseman perusteella voida katsoa, että hän on Luxemburgin kansalainen.

13 Conseil arbitral de la sécurité sociale huomautti toissijaisesti, että esiin voisi tulla kysymys siitä, onko 15.1.2002 annettua tuomiota Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16) sovellettava pääasiassa, esittämättä tätä kysymystä kuitenkaan pääasian asianosaisille ja tekemättä tämän perusteella oikeudellisia johtopäätöksiä.

14 EU haki 4.8.2017 conseil arbitral de la sécurité socialen tuomioon muutosta conseil supérieur de la sécurité socialelta (ylin sosiaaliasioiden tuomioistuin, Luxemburg) ja vetosi oikeuteen siihen, että hänen lapsensa hyväksi maksetaan perheavustuksia.

15 EU väitti, että jos hän työskentelisi Ranskassa, hän voisi saada lapselleen ranskalaisia perheavustuksia Ranskan tasavallan ja Brasilian liittotasavallan välisen sosiaaliturvasopimuksen, joka on allekirjoitettu Brasiliassa 15.12.2011, perusteella ja että jos hän työskenteli Portugalissa, hän voisi saada lapselleen portugalilaisia perheavustuksia ”Iberoamericano”-nimisen kahdenvälisen sopimuksen nojalla.

16 EU, joka vetosi työntekijöiden vapaata liikkuvuutta Euroopan unionissa koskevaan periaatteeseen ja viittasi SEUT 45 artiklaan, direktiiviin 2004/38 ja asetukseen N:o 883/2004, vaati oikeutta luxemburgilaisiin perheavustuksiin ja väitti, että jos näitä avustuksia ei makseta, hänelle aiheutuu

erityistä haittaa, joka voi rohkaista häntä olemaan enää työskentelemättä Luxemburgissa, mikä merkitsee hänen mukaansa työntekijöiden vapaata liikkuvuutta unionissa koskevan periaatteen rajoittamista.

17 EU vetosi toissijaisesti 15.1.2002 annettuun tuomioon Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16) ja väitti, että unionin oikeuden merkityksellisiin säännöksiin ja määräyksiin perustuvaan yhdenvertaisen kohtelun periaatteeseen voidaan vedota sellaisen jäsenvaltion laitosta vastaan, jonka lainsäädännön mukaan hänet on vakuutettu, kun kyseisen jäsenvaltion ja asianomaisen kolmannen maan välillä on tehty sosiaaliturvasopimus. EU vaati lisäksi, että unionin tuomioistuimelle esitetään ennakkoratkaisukysymys.

18 Caisse pour l'avenir des enfants vaati conseil arbitral de la sécurité socialen tuomion vahvistamista sillä perusteella, ettei lapsi, hänen äitinsä eikä EU täytä sosiaaliturvalain 269 §:ssä säädettyjä perheavustusten saamisedellytyksiä.

19 Conseil supérieur de la sécurité sociale pyysi 22.1.2018 pääasian asianosaisia ottamaan kantaa vuoden 1965 sosiaaliturvasopimuksen soveltamiseen henkilöihin, jotka, kuten pääasiassa, eivät asu kummankaan kyseisen sopimuksen osapuolena olevan valtion alueella, kun otetaan huomioon kyseisen sopimuksen 4 artikla, jonka mukaan rahana maksettavien etuuksien saamisen edellytyksenä on, että asianomainen kansalainen asuu jommankumman valtion alueella.

20 EU viittasi tältä osin uudelleen 15.1.2002 annettuun tuomioon Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16) väittääkseen, että kun otetaan huomioon yhdenvertaisen kohtelun periaate ja työntekijöiden vapaa liikkuvuus unionissa, häntä vastaan ei voida vedota vuoden 1965 sosiaaliturvasopimuksen 4 artiklaan.

21 Caisse pour l'avenir des enfants'n mukaan on niin, että siltä osin kuin Luxemburgin suurherttuakunnan on 15.1.2002 annetun tuomion Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16) johdosta sovellettava vastedes kaikkiin jäsenvaltioiden kansalaisiin kaikkia Luxemburgin suurherttuakunnan ja kolmannen maan välisiä kansainvälisiä sopimuksia kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän välttämiseksi, EU ei ole pääasiassa objektiivisesti tarkasteltuna samassa tilanteessa kuin ne tällaisen sopimuksen osapuolena olevan valtion omat kansalaiset, joilla on myös heidän laillinen kotipaikkansa kyseisen valtion alueella.

22 Conseil supérieur de la sécurité sociale toteaa, että koska EU:n lapsella ei ole laillista kotipaikkaa Luxemburgissa eikä hän asu siellä tosiasiallisesti, hänellä ei ole oikeutta perheavustuksiin omalta osaltaan, hänen äitinsä, johon ei sovelleta Luxemburgin lainsäädäntöä, perheenjäsenenä eikä hänen isänsä perheenjäsenenä.

23 Jotta kyseinen lapsi voisi saada perheavustukset EU:n perheenjäsenenä, EU:n, johon sovelletaan Luxemburgin lainsäädäntöä, koska hänen työsopimuksensa on tehty Luxemburgissa, on conseil supérieur de la sécurité socialen mukaan kuuluttava jonkin kahdenvälisen sopimuksen soveltamisalaan. Vuoden 1965 sosiaaliturvasopimuksen soveltamisala oli kuitenkin sen 3 ja 4 artiklan mukaan rajattu jommankumman kyseisen sopimuksen osapuolena olevan valtion kansalaisiin ja asukkaisiin.

24 EU väittää, että nämä rajoitukset merkitsevät rajoitusta työntekijöiden vapaata liikkuvuutta unionissa ja yhdenvertaista kohtelua koskeviin periaatteisiin, ja vetoaa muun muassa SEUT 45 artiklaan, jossa määrätään, että työntekijöiden vapaa liikkuvuus unionissa turvataan, mikä merkitsee, että kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä työsopimusten tekemisessä sekä palkkauksessa ja muissa työehdoissa poistetaan, ja asetukseen N:o 883/2004 ja etenkin sen 4 artiklaan, jolla varmistetaan, että henkilöillä, joihin asetusta sovelletaan, on samat jäsenvaltion lainsäädännön mukaiset etuudet ja velvollisuudet kuin kyseisen jäsenvaltion kansalaisilla.

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että yhteisöjen tuomioistuin on katsonut 15.1.2002 antamassaan tuomiossa Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16), että jäsenvaltion toimivaltaisten sosiaaliturvaviranomaisten on EY 39 artiklaan (josta on tullut SEUT 45 artikla) perustuvien velvoitteidensa mukaisesti otettava vanhuusetuuksia koskevaa oikeutta määrittäessään huomioon

vakuutuskaudet, jotka toisen jäsenvaltion kansalainen on täyttänyt kolmannessa maassa, kun kyseiset toimivaltaiset viranomaiset ottavat samojen vakuutusmaksuedellytysten täyttyessä huomioon ensin mainitun jäsenvaltion ja tämän kolmannen maan välillä tehdyn kahdenvälisen kansainvälisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella vakuutuskaudet, jotka niiden oman valtion kansalaiset ovat täyttäneet.

26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että esiin tulee siis kysymys siitä, onko vuoden 1965 sosiaaliturvasopimus sovellettavissa perheavustusten alalla EU:hun, vaikka hän ei ole kummankaan kyseisen sopimuksen osapuolena olevan valtion kansalainen eikä asukas.

27 Tässä tilanteessa conseil supérieur de la sécurité sociale päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko jäsenvaltion toimivaltaisten sosiaaliturvaviranomaisten [kuten pääasiassa Caisse pour l'avenir des enfants'n] SEUT 45 artiklaan, [direktiiviin 2004/38] ja [asetukseen N:o 883/2004], ja etenkin sen 4 artiklaan, perustuvien –– velvoitteidensa mukaisesti maksettava perhe-etuuksia toisen jäsenvaltion kansalaiselle, kun mainitut toimivaltaiset viranomaiset katsovat samojen kyseisten [etuuksien] myöntämisedellytysten täyttyessä ensin mainitun jäsenvaltion [(Luxemburgin suurherttuakunta)] ja kolmannen maan [(Brasilian yhdysvallat, josta on tullut Brasilian liittotasavalta)] välillä tehdyn kahdenvälisen kansainvälisen sopimuksen johdosta, että niiden oman maan kansalaisilla ja asukkailla on oikeus saada perhe-etuuksia?

2) Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi ja siinä tapauksessa, että [15.1.2002 annetussa tuomiossa Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16)] vahvistettu periaate ulotetaan koskemaan perhe-etuuksia, voisiko sosiaaliturvan ja erityisesti perhe-etuuksien alalla toimivaltainen viranomainen – nyt käsiteltävässä tapauksessa Caisse pour l'avenir des enfants, Luxemburgin suurherttuakunnan perhe-etuuksista vastaava valtion laitos – vedota objektiiviseen perusteluun sellaisten seikkojen perusteella, jotka liittyvät asianomaiselle hallinnolle aiheutuviin [erityisen] raskaisiin taloudellisiin ja hallinnollisiin rasitteisiin, perustellakseen erilaisen kohtelun (kyseessä olevan kahdenvälisen sopimuksen) osapuolina olevien valtioiden kansalaisten ja muiden [unionin] jäsenvaltioiden kansalaisten välillä?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksillään, jotka on tutkittava yhdessä, lähinnä, onko SEUT 45 artiklaa, luettuna yhdessä asetuksen N:o 883/2004 4 artiklan kanssa, tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jonkin jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset kieltäytyvät maksamasta toisen jäsenvaltion kansalaiselle, joka työskentelee ensin mainitussa jäsenvaltiossa siellä kuitenkaan asumatta, perhe-etuuksia hänen kolmannessa maassa äitinsä kanssa asuvan lapsensa osalta, kun mainitut viranomaiset katsovat samojen mainittujen etuuksien myöntämisedellytysten täyttyessä ensin mainitun jäsenvaltion ja kyseisen kolmannen maan välillä tehdyn kahdenvälisen kansainvälisen sosiaaliturvasopimuksen johdosta, että niiden oman maan kansalaisilla ja asukkailla on oikeus perhe-etuuksiin. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii tarvittaessa selvittämään, voidaanko seikkoihin, jotka liittyvät asianomaiselle hallinnolle aiheutuviin raskaisiin taloudellisiin ja hallinnollisiin rasitteisiin, vedota sen perustelemiseksi objektiivisesti, että kyseessä olevan kahdenvälisen sopimuksen osapuolina olevien valtioiden kansalaisia ja unionin muiden jäsenvaltioiden kansalaisia kohdellaan eri tavalla.

29 Jos muun muassa ennakkoratkaisukysymykseen annettava vastaus on selvästi johdettavissa oikeuskäytännöstä tai jos ennakkoratkaisukysymykseen annettavasta vastauksesta ei ole perusteltua epäilystä, unionin tuomioistuin voi työjärjestyksensä 99 artiklan nojalla esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa päättää ratkaista asian perustellulla määräyksellä.

30 Tätä määräystä on sovellettava nyt käsiteltävässä asiassa.

31 Tässä tapauksessa on selvää, että EU työskentelee Luxemburgissa rajatyöntekijänä, hän kuuluu Luxemburgin sosiaaliturvajärjestelmään ja hän on Luxemburgissa tuloverovelvollinen. EU, joka kuuluu Luxemburgin lainsäädännön soveltamisalaan, koska hänen työsopimuksensa on tehty Luxemburgissa, on vaatinut saada lapselleen perheavustuksia sosiaaliturvalain 269 §:n 1 momentin b kohdan nojalla, jonka mukaan perheavustuksia ovat oikeutettuja saamaan ”perheenjäsentensä osalta sovellettavan kansainvälisen asiakirjan mukaisesti kaikki henkilöt, joihin sovelletaan Luxemburgin lainsäädäntöä ja jotka kuuluvat yhteisön asetusten tai jonkin muun sellaisen Luxemburgin sosiaaliturvan alalla tekemän kahdenvälisen tai monenvälisen asiakirjan soveltamisalaan, jossa määrätään perheavustusten maksamisesta työskentelymaan lainsäädännön mukaan”.

32 Aluksi on huomautettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kaikki unionin kansalaiset, jotka ovat käyttäneet oikeuttaan työntekijöiden vapaaseen liikkuvuuteen ja tehneet työtä asuinvaltionsa ulkopuolisessa jäsenvaltiossa, kuuluvat asuinpaikastaan ja kansalaisuudestaan riippumatta SEUT 45 artiklan soveltamisalaan (ks. mm. tuomio 12.12.2002, de Groot, C-385/00, EU:C:2002:750, 76 kohta; tuomio 28.2.2013, Petersen, C-544/11, EU:C:2013:124, 34 kohta ja tuomio 14.3.2019, Jacob ja Lennertz, C-174/18, EU:C:2019:205, 21 kohta).

33 Kun otetaan huomioon nyt käsiteltävässä asiassa esitetyt kysymykset, tämän jälkeen on palautettava mieleen unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joka koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamista tilanteessa, jossa on kyse unionin oikeuden ja kahden jäsenvaltion tai jäsenvaltion ja kolmannen maan välillä tehtyjen kahdenvälisten sopimusten välisistä suhteista.

34 Yhteisöjen tuomioistuin on todennut tältä osin kahden jäsenvaltion välisestä kulttuurisopimuksesta, jonka mukaan opintoihin tarkoitettuja apurahoja voitiin myöntää ainoastaan näiden kahden valtion kansalaisille, että työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15.10.1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL 1968, L 257, s. 2) 7 artiklassa edellytettiin, että mainittujen jäsenvaltioiden viranomaiset laajentavat kyseessä olevassa kahdenvälisessä sopimuksessa tarkoitetun koulutustuen saajien piiriä työntekijöihin, jotka asuvat ja työskentelevät kyseisten jäsenvaltioiden alueella mutta jotka ovat kolmannen jäsenvaltion kansalaisia (ks. vastaavasti tuomio 27.9.1988, Matteucci, 235/87, EU:C:1988:460, 16 ja 23 kohta).

35 Yhteisöjen tuomioistuin näet katsoi, että jos kahdenvälisen sopimuksen täytäntöönpanon yhteydessä toteutettu toimenpide saattaa estää yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen soveltamisen, vaikka sopimus olisi tehty perustamissopimuksen soveltamisalan ulkopuolella, kunkin jäsenvaltion on pyrittävä turvaamaan tämän kyseisen yhteisön säännöksen tai määräyksen soveltaminen ja avustettava tässä yhteydessä muita jäsenvaltioita, joiden on täytettävä yhteisön oikeudesta johtuva velvoite (ks. tuomio 27.9.1988, Matteucci, 235/87, EU:C:1988:460, 19 kohta).

36 Yhteisöjen tuomioistuin totesi siten 27.9.1988 annetun tuomion Matteucci (235/87, EU:C:1988:460) 23 kohdassa, että kahdenvälinen sopimus, jonka mukaan opintoihin tarkoitettuja apurahoja voitiin myöntää ainoastaan näiden kahden, kyseisen sopimuksen osapuolena olevan jäsenvaltion kansalaisille, ei saanut estää yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamista oman maan työntekijöiden ja jommankumman jäsenvaltion alueelle sijoittuneiden yhteisön työntekijöiden välillä.

37 Yhteisöjen tuomioistuin on todennut lisäksi jäsenvaltion ja kolmannen maan välillä kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdystä kahdenvälisestä kansainvälisestä sopimuksesta, että vaikka välitön verotus kuuluu jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan, nämä eivät kuitenkaan voi jättää noudattamatta yhteisön sääntöjä (ks. vastaavasti tuomio 21.9.1999, Saint-Gobain ZN, C-307/97, EU:C:1999:438, 57–59 kohta). Se on siis katsonut, että kansallisen kohtelun periaate velvoittaa tällaisen sopimuksen osapuolena olevaa jäsenvaltiota myöntämään yhtiöiden, joiden kotipaikka on toisessa

jäsenvaltiossa, kiinteille toimipaikoille sopimuksessa määrätyt edut samoilla edellytyksillä kuin ne myönnetään yhtiöille, joiden kotipaikka on sopimuksen osapuolena olevassa jäsenvaltiossa (tuomio 21.9.1999, Saint-Gobain ZN, C-307/97, EU:C:1999:438, 59 kohta).

38 Yhteisöjen tuomioistuin on palauttanut kyseisen oikeuskäytännön mieleen 15.1.2002 annetussa tuomiossa Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16, 32 kohta), joka koski Ranskan kansalaisen, joka oli työskennellyt Italiassa, Sveitsissä ja Ranskassa ja joka ei ollut suorittanut vakuutusmaksuja riittävän kauan saadakseen vanhuuseläkettä Italiassa, oikeutta siihen, että hänelle Sveitsissä ja Italiassa kertyneet vakuutuskaudet lasketaan yhteen, kuten Italian tasavallan ja Sveitsin valaliiton välillä näiden kummankin maan kansalaisten sosiaaliturvasta tehdyssä kahdenvälisessä sopimuksessa määrättiin. Kyseiseen tuomioon johtaneessa asiassa kansallinen tuomioistuin pyrki selvittämään, oliko Italian toimivaltaisten sosiaaliturvaviranomaisten erityisesti EY 39 artiklan (josta on tullut SEUT 45 artikla) mukaisten velvoitteidensa mukaisesti laajennettava sellaisten työntekijöiden hyväksi, jotka olivat muiden jäsenvaltioiden kuin Italian tasavallan kansalaisia, etu siitä, että Sveitsissä kertyneet vakuutuskaudet otetaan huomioon italialaisia vanhuusetuuksia koskevan oikeuden saamiseksi.

39 Tässä tilanteessa yhteisöjen tuomioistuin korosti, että jäsenvaltioiden on kansainvälisissä sopimuksissa – riippumatta siitä, onko kyse jäsenvaltioiden välisestä sopimuksesta vai yhden jäsenvaltion ja yhden tai useamman kolmannen maan välisestä sopimuksesta – antamiensa sitoumusten täytäntöönpanossa noudatettava unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan, jollei EY 307 artiklan (josta on tullut SEUT 351 artikla) määräyksistä muuta johdu (tuomio 15.1.2002, Gottardo, C-55/00, EU:C:2002:16, 33 kohta ja tuomio 21.1.2010, komissio v. Saksa, C-546/07, EU:C:2010:25, 42 kohta). Sillä, ettei kolmansilla mailla ole puolestaan mitään unionin oikeuteen perustuvia velvoitteita, ei ole tältä osin merkitystä.

40 Kun siis jäsenvaltio tekee kolmannen maan kanssa kahdenvälisen kansainvälisen sosiaaliturvasopimuksen, jonka mukaan kyseisessä kolmannessa maassa täytetyt vakuutuskaudet otetaan huomioon vanhuusetuuksia koskevan oikeuden saamiseksi, yhdenvertaisen kohtelun perusperiaate edellyttää, että tämä jäsenvaltio myöntää muiden jäsenvaltioiden kansalaisille samat edut kuin sen omat kansalaiset saavat kyseisen sopimuksen perusteella, jollei se esitä objektiivista perustelua etujen epäämiselle (tuomio 15.1.2002, Gottardo, C-55/00, EU:C:2002:16, 34 kohta).

41 Yhteisöjen tuomioistuin on tältä osin jo todennut, että jäsenvaltion ja kolmannen maan välisen kahdenvälisen kansainvälisen sopimuksen tasapainon ja vastavuoroisuuden vaarantuminen voi olla objektiivinen perustelu sille, että tämän sopimuksen osapuolena oleva jäsenvaltio kieltäytyy laajentamasta muiden jäsenvaltioiden kansalaisiin etuja, jotka sen omat kansalaiset saavat kyseisen sopimuksen perusteella (ks. vastaavasti tuomio 21.9.1999, Saint-Gobain ZN, C-307/97, EU:C:1999:438, 60 kohta ja tuomio 15.1.2002, Gottardo, C-55/00, EU:C:2002:16, 36 kohta).

42 Yhteisön tuomioistuin katsoi kuitenkin 15.1.2002 antamassaan tuomiossa Gottardo (C-55/00, EU:C:2002:16, 37 kohta), ettei Italian hallitus ollut osoittanut, että sille unionin oikeudessa asetetut velvoitteet vaarantaisivat niistä sitoumuksista johtuvat velvoitteet, jotka Italian tasavalta oli antanut Sveitsin valaliitolle. Yhteisöjen tuomioistuin huomautti näet kyseisen tuomion antamiseen johtaneessa asiassa, että se, että Italian tasavalta laajentaa yksipuolisesti muiden jäsenvaltioiden kuin Italian tasavallan kansalaisten hyväksi edun siitä, että se ottaa huomioon Sveitsissä täytetyt vakuutuskaudet määrittäessään oikeutta Italian vanhuusetuuksiin, ei millään tavalla vaaranna oikeuksia, jotka Sveitsin valaliitolla on Italian tasavallan ja Sveitsin valaliiton välisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella, eikä aseta tälle uusia velvoitteita.

43 Yhteisöjen tuomioistuin huomautti lisäksi kyseisessä tuomiossa, että toimivaltaisen kansallisen hallinnon ja Italian hallituksen esittämillä väitteillä, joilla perusteltiin niiden kieltäytymistä laskea yhteen asianomaisen täyttämät vakuutuskaudet ja jotka koskivat sitä, että yhteistyö Sveitsin valaliiton toimivaltaisten viranomaisten kanssa mahdollisesti lisää niiden kuluja ja hallinnollisia vaikeuksia, ei voitu perustella sitä, ettei Italian tasavalta noudattanut perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan.

44 Nyt käsiteltävässä tapauksessa EU, joka on Portugalin kansalainen, työskentelee Luxemburgissa mutta asuu kuitenkin Ranskassa. On siis ilmeistä, että hänen tilanteensa kuuluu SEUT 45 artiklan – jossa edellytetään, että kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä työsopimusten tekemisessä sekä palkkauksessa ja muissa työehdoissa poistetaan – soveltamisalaan ja että häneen ja hänen lapseensa sovelletaan asetusta N:o 883/2004, jonka 4 artiklassa vahvistetaan, että henkilöillä, joihin kyseistä asetusta sovelletaan, on samat jäsenvaltion lainsäädännön mukaiset etuudet kuin kyseisen jäsenvaltion kansalaisilla.

45 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, Luxemburgin viranomaiset ovat katsoneet, että kun otetaan huomioon pääasian olosuhteet, EU:n lapsella ei ole oikeutta perheavustuksiin omalta osaltaan, äitinsä perheenjäsenenä eikä isänsä perheenjäsenenä.

46 Tämän määräyksen 38–42 kohdassa mainitun oikeuskäytännön valossa ei vaikuta siltä, että Luxemburgin suurherttuakunnalla oleva velvollisuus laajentaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa siirtotyöläisen hyväksi edut, jotka sen omat kansalaiset saavat kyseisen sopimuksen perusteella, olisi omiaan vaarantamaan sopimuksen tasapainon ja vastavuoroisuuden, koska edun laajentaminen ei vaarantaisi niistä sitoumuksista johtuvia velvoitteita, jotka Luxemburgin suurherttuakunta on antanut Brasilian yhdysvalloille (josta on tullut Brasilian liittotasavalta). Se, että Luxemburgin suurherttuakunta laajentaa yksipuolisesti perheavustuksia koskevan edun Luxemburgin alueella työskentelevien muiden jäsenvaltioiden kansalaisten hyväksi heidän sellaisten lastensa osalta, jotka eivät asu kyseisellä alueella, ei näet ole omiaan vaarantamaan oikeuksia, jotka Brasilian liittotasavallalla on vuoden 1965 sosiaaliturvasopimuksen perusteella, eikä se myöskään aseta tälle kolmannelle maalle uusia velvoitteita.

47 Lisäksi väite, joka perustuu niihin raskaisiin taloudellisiin ja hallinnollisiin rasitteisiin, jotka asianomaiselle hallinnolle aiheutuisi, jos sen olisi laajennettava muiden jäsenvaltioiden kansalaisten hyväksi sen omille kansalaisille myönnetyt edut, ei voi sellaisenaan perustella objektiivisesti sitä, että kyseinen hallinto kieltäytyy tästä etujen laajentamisesta.

48 Unionin tuomioistuin on tältä osin toistuvasti todennut, että taloudellisten rasitteiden ja mahdollisten hallinnollisten vaikeuksien lisääntymiseen pohjautuvilla perusteluilla ei missään tapauksessa voida oikeuttaa SEUT 45 artiklan mukaisesta kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellosta johtuvien velvoitteiden noudattamatta jättämistä (tuomio 15.1.2002, Gottardo, C-55/00, EU:C:2002:16, 38 kohta; tuomio 16.9.2004, Merida, C-400/02, EU:C:2004:537, 30 kohta; tuomio 28.6.2012, Erny, C-172/11, EU:C:2012:399, 48 kohta ja tuomio 19.6.2014, Specht ym., C-501/12–C-506/12, C-540/12 ja C-541/12, EU:C:2014:2005, 77 kohta).

49 Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa siirtotyöläisen, joka on jäsenvaltion kansalainen, lapsella, joka asuu äitinsä kanssa kolmannessa maassa, ei ole oikeutta perhe-etuuksiin omalta osaltaan, hänen äitinsä perheenjäsenenä eikä hänen isänsä perheenjäsenenä, siirtotyöläisen työskentelyjäsenvaltion on SEUT 45 artiklan ja asetuksen N:o 883/2004 4 artiklan mukaisten velvoitteidensa nojalla lähtökohtaisesti katsottava, että kyseisellä lapsella on oikeus perhe-etuuksiin, jotka sen omille kansalaisille ja asukkaille annettaisiin samojen, mainittujen avustusten myöntämisedellytysten täyttyessä kyseisen kolmannen maan kanssa tehdyn kahdenvälisen kansainvälisen sopimuksen nojalla, jollei kyseinen jäsenvaltio voi esittää objektiivista perustelua kieltäytymiselleen. Jäsenvaltion ja kolmannen maan välisen kahdenvälisen kansainvälisen sopimuksen tasapainon ja vastavuoroisuuden vaarantuminen voi olla objektiivinen perustelu sille, että kyseinen jäsenvaltio kieltäytyy laajentamasta muiden jäsenvaltioiden kansalaisten hyväksi etuja, jotka sen omat kansalaiset saavat mainitun sopimuksen perusteella.

50 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että SEUT 45 artiklaa, luettuna yhdessä asetuksen N:o 883/2004 4 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jonkin jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset kieltäytyvät maksamasta toisen jäsenvaltion kansalaiselle, joka työskentelee ensiksi mainitussa jäsenvaltiossa siellä kuitenkaan asumatta,

perhe-etuuksia hänen kolmannessa maassa äitinsä kanssa asuvan lapsensa osalta, kun mainitut viranomaiset katsovat samojen, mainittujen etuuksien myöntämisedellytysten täyttyessä ensin mainitun jäsenvaltion ja kyseisen kolmannen maan välillä tehdyn kahdenvälisen kansainvälisen sopimuksen johdosta, että niiden oman maan kansalaisilla ja asukkailla on oikeus perhe-etuuksiin, jolleivät kyseiset viranomaiset voi esittää objektiivista perustelua kieltäytymiselleen.

Oikeudenkäyntikulut

51 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kuudes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEUT 45 artiklaa, luettuna yhdessä sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 4 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jonkin jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset kieltäytyvät maksamasta toisen jäsenvaltion kansalaiselle, joka työskentelee ensin mainitussa jäsenvaltiossa siellä kuitenkaan asumatta, perhe-etuuksia hänen kolmannessa maassa äitinsä kanssa asuvan lapsensa osalta, kun mainitut viranomaiset katsovat samojen, mainittujen etuuksien myöntämisedellytysten täyttyessä ensin mainitun jäsenvaltion ja kyseisen kolmannen maan välillä tehdyn kahdenvälisen kansainvälisen sosiaaliturvasopimuksen johdosta, että niiden oman maan kansalaisilla ja asukkailla on oikeus perhe-etuuksiin, jolleivät kyseiset viranomaiset voi esittää objektiivista perustelua kieltäytymiselleen.

Allekirjoitukset